Ч. 150 (13.098). Львів, неділя 10. липня 1932. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 4·00 зол. Чвертьрічно 12·00 „ Піврічно 24·00 „ Річно 48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Поважне мементо.

З приводу сумних подій у ліському повіті.

Голосним відгомоном відбилися у цілій Польщі події в ліському повіті на пограниччі між Бойківщиною й Лемківщиною, що приключилися там впродовж близько двох тижнів почавши від 21. червня ц. р. Дуже скупі урядові звідомлення не вияснили справи, не подаючи подій у головних зарисах поодиноких фактів, ані їх причини і тла, на якому зродилися ті факти. Як адвокат, знаю постанови карної процедури, отже знаю і те, що при масовому ширенні деяких злочинів, подрібних фактів і їхніх спричинників не можна завчасно виявляти в стадії вступних прокураторських чи карно-судових доходжень, коли цього вимагають деякі конкретні обставини. Але саме в даному випадку така скупість не була вказана, бо через брак обєктивних даних про згадані події почали поширюватися часто може і перебільшені, а то й просто татарські вісти. Скріплювалися вони і становищем польської преси, що зразу довший час або зовсім мовчала, або подавала невірні і тенденційні вісти, що тільки ширили паніку з виразними підбурюючими тенденціями. Зокрема просто злочинним було становище краківського „Ілюстрованого Курера Цодзєнного“, що перебільшуючи в сотеро події, або їх навіть видумуючи та надаючи їм відоме „кур'єркове“ насвітлення, старався свідомо справу заогнити, щоби мати для себе дальшу поживу у своїй неперебірчивій травлі проти всього, що українське.

Це й осягнуло свою мету. Величезна більшість польської інтелігенції і півінтелігенції на т. зв. „кресах“ поза „Кур'єрком“ не читає зовсім іншої польської преси. Вірить вона свято в неймовірні видумки і теревені, що їх вичитає в „Кур'єрку“, тим більше, що не має вона ніякого освідомлення в українських і українсько-польських відносинах і брак у неї всякого критицизму і власної глибшої думки. Бере вона все за добру монету. А наслідки цього можуть вийти, а то й виходять жахливі. Психічне наставлення польського громадянства на етнографічно українських землях у Польщі, чи там його подавляючої більшости, спрепововане „Кур'єрком“, виключає холодну обєктивну оцінку справи українсько-польських взаємин, чи навіть окремих подій. Серед деяких відносин може це спричинити навіть необчислиму катастрофу.

Наприклад „Кур'єрок“ доніс, що „збільшовизована юрба українських селян в ліському повіті так побила рільного інспектора Зембу з Ліська і дідича Якубовського з Бібрки, пов. Лісько, що грозить їм утрата життя, а навіть, що оба вже померли внаслідок масакри. Очевидно не подав „Кур'єрок“, хто викликав ту страшну подію і яке було її фактичне тло. Тимчасом обі названі особи навіть не є тяжко побиті, а про смерть нема і мови, що більше, на підставі авторитетної думки лікарів, одержані побої не будуть мати тріваких шкідливих наслідків для їхнього здоровля. Так само було з кс. Цепером, римо-кат. парохом в Лобозві коло Устрик Долішніх, котрого у власній хаті мали так змасакрувати, що його стан здоровля безнадійний. Тимчасом сам кс. Цепера заявив українським послам, що його відвідали в його хаті, що його ніхто взагалі не побив і він тішиться якнайліпшим здоровлям. При згадці про [illegible] в трупах „Кур'єрок“ не згадав, що першою [illegible] жертвою в Лобозві і одинокою там був [illegible] селянин римо-католик, якого кс. Цепера сам похоронив як свого парохіянина. Або зо [illegible] нічним алярмом у Ліську. Між кількома [illegible] і кількома парубками прийшло вечором до інциденту за дівчину. Подія звичайна і не [illegible] це своєрідний сільський флірт. У висліді тої „аполітичної“ бійки змобілізовано в Ліську Стшельца, наказано сотетівця, а по місті пішли вісти, що до міста збираються (було це у вечірніх годинах) узброєні товпи селян для грабунку. І багато синів Ізраеля не спало тої ночі цілу ніч [illegible] побоялося і не стверджено вже урядово, що ні в одній громаді цілого політичного ліського повіту не було ніякого грабунку і ні одного факту саботажів. Та ці факти для „Кур'єрка“ не істнують [illegible] і не існують.

Решта польської преси до подій в Ліщині зайняла становище вже не так провокаційне, як „Кур'єрок“ і не ширила таких страхіть, як він, подаючи в дійсності дуже мало фактичних даних про самі події. В останніх днях появилися насвітлення тих подій залежно від того, яку політичну ґрупу заступав даний польський часопис. Назагал неповажно віднеслася до подій санаційна преса. Більше місця присвятила подіям опозиційна польська преса і то навіть у передовицях. Передовсім зробила це вшехпольська преса, зокрема „Кур'єр Львовскі“, а також і „Ґазета Варшавска“, звертаючи увагу і на причини, що викликали ці події. Забрав слово у „Курері Льв.“ проф. д-р Тарновський і на тлі ліських подій зводить політичні порахунки з теперішнім режімом. Засадничо і він не підходить вірно до справи. Появилася передовиця і в „Ґазеті Поранній“ під наголовком „Тло і мотиви“ (з 8. ц. м.), най-

більше може основна, що доволі вірно малює тло. Характеристичні висновки автора статті. Рад би він сцементувати спільний польсько-український фронт для поширення освіти і для протикомуністичної боротьби.

Українська преса з огляду на цензуру не могла подати всестороннього освітлення сумних подій. Про це „Діло“ написало на днях окрему передовицю. Стрічається з трудношами і подання фактичного матеріялу. Інформації пос. Тершаківця в „Ділі“ з 29. червня ц. р. про „бунт“ в Берегах перейшли без конфіскати, але сконфісковано їх передрук у „Свободі“ з 10. ц. м., а також сконфісковано інформації пос. Матчака в „Ділі“ з 9. ц. м., хоч ті інформації у нічім не перечують прокураторських і поліційних доходжень.

Ліський повіт знаю добре здавна. Великий гірський повіт (чотири городські суди), незвичайно бідний: відносно до обшару посівної площі дуже перелюднений, а в додатку з найвищим відсотком неграмотних з цілої Східної Галичини. Згадати лише, що ще і досі більшість сіл не мала і не має народньої школи. В багатьох селах все селянське населення поголовно неграмотне. Перед війною була там велика еміґрація до Америки і повіт буквально жив Америкою. Оставші мали деякі заробітки в лісі та дещо при нафті. Сьогодні те все відпало. *Заробітків ніяких.* Сільське населення голодує. Немає навіть гроша купити соли чи нафти. Серед духовенства значний відсоток москвофілів, що не дбають зовсім про народ і дивляться на нього згори. Через нужду і темноту не можна повести якслід освітньої і господарської організації. Підложе податне для демагогічної більшовицької аґітації, що йде під фірмою сельробівської партії. Наша освітня і господарська організація стрічає раз-у-раз на перепони. В сумі положення найбільше критичне.

І серед таких відносин пішла приготовка до т. зв. свята праці. На практиці річ ішла про безплатну будову чи направу доріг з посвяченням памяткового хреста. А треба пригадати з історії, що ліський і сяніцький повіти мали т. зв. фільваркову шляхту, що панщиною утискала селян значно більше, як у інших частинах Галичини. Ніде так радісно не прийнято скасування панщини, як там. Всюди є памяткові панщизняні хрести („кряжі“). Нефортунні виступи графа Потоцького, дідича Риманова і рільничого інструктора з Ліська Зембп в супроводі лісничих і побережників з пропаґандою „свята праці“ серед темного і голодуючого населення могли у нього зродити думку повороту панщини, тим більше, що дехто, як жінка управителя домен Коціка тим виразно відгрожувалася. Можливо, що більшовицькі емісарі, яких ніде не брак, вручно цю думку утвердили в народі.

Наслідки відомі. 6 трупи, ранені й арештовані. В повіті поліція і військо. Влада твердить, що все вже зліквідовано і в повіті повний спокій.

Саме вертаю з цього терену. Стрінувся з нашими передовими громадянами в Сяноці і в Ліську. Чув від них багато і чув про тих, хто завинив. Був я у старости в Сяноці, в уридуючого віцепрезеса суду, делеґованого апеляційного віцепрокуратора, у місцевого прокуратора, говорив з суддею, що веде слідство. Дохоження йдуть в напрямі злочину розрухів з § 73. к. з. і злочину публичного насильства з § 81 к. з. Дохоження проводить трьох прокураторів і трьох суддів.

Втільог закінчиться в суді і Сянік буде ареною по раз перший великого процесу на *соціальному тлі. Національного тла, а навіть комуністичного тут нема.*

Суд вирішить тільки справу з погляду карного закону. *Тло остане. Остануть темнота і нужда.* Їх треба би усунути, а це у відносинах, серед яких живемо, безмірно тяжко — а може й неможливе.

Та нехай сумні події в ліському повіті будуть для тих вгорі поважним мементо, що крайній час лікувати недугу. Ліки подані „Ґазетою Поранною“ зовсім не вистарчать. Проблема дуже широка і незвичайно глибока, але не видно, щоби було також глибоке розуміння її, у кого воно повинно бути.

Пос. д-р Степан Баран.

Після подій у ліському повіті.

Інтервенція українських послів у судових і вязничних властей у Сяноці. — Не буде наглого суду. — Приспішення слідства.

З доручення Президії У.Н.Д.О. виїхав в мин. вівторок 5. н. м. до Сянока **посол д-р Степан Біляк**, щоби наладнати правну оборону селян арештованих в часі подій у ліському повіті. Під цю пору перебуває у слідчій вязниці при окружнім суді в Сяноці около 200 осіб, майже виключно селяни і селянок у віці від 17 до 65 літ. Між арештованими є селяни обох національностей, українці і поляки.

Тому, що сяніцька тюрма на такий великий і несподіваний приплив арештантів не була підготована, судові власти наказали перенести засуджених арештантів до вязниць по інших містах, прим. до Перемишля. Пос. д-р Біляк звернувся в першу чергу до начальника сяніцької вязниці п. Владики, який по порозумінні з прокураторськими властями розпорядив, щоби не роблено ніяких трудношів у достарчуванні харчів та білля арештованим. Нач. Владика обіцяв пос. д-рові Білякові, що до арештованих в Ліщині селян примінить усі полекші, на які йому дозволяє новообовязуючий вязничий правильник.

З черги звернувся пос. д-р Біляк до апеляційного прокуратора Посуховського, якого делеґувала до Сянока львівська апеляц. прокуратура до переведення слідства. Прок. Посуховський заявив, що судові чи прокураторські власти не одержали ще повного матеріялу від поліції, яка переводила арештування і через те слідство дещо протягається, одначе весь слідчий судовий апарат вже урухомлений і треба надія

тися, що в найближчих днях значна частина арештованих буде звільнена. Пос. д-р Біляк навів цілий ряд фактів, де арештовано обоє родичів (прим. Ілько і Марія Моцьо з Берегова), так, що дома лишилися лише нелітні діти без опіки.

В тій самій справі інтервеніював опісля пос. др Біляк у президента окр. суду Місевича, прок. Цішковича і слідчого судді п. Ярого, які заявили, що слідство буде приспішене.

Судові власти, які добре знають населення своєї округи, є переконані, що населення Ліщини впало жертвою радше своєї власної темноти, непорозумінь і збігу деяких обставин, ніж яких злочинних намірів.

Після тих розмов явилися у посла д-ра Ст. Біляка родини арештованих селян, яким посол подав до відома вислід своєї інтервенції та обговорив дальший хід правної оборони.

Вкінці зустрінувся посол д-р Біляк з деякими представниками українського громадянства у Сяноці та просив їх зорґанізувати допомогову акцію так для найбідніших селян-арештантів, як і для ранених, які перебувають у шпиталі в Сяноці.

Поголоски про наглі суди і про ведення судових розправ на місцях, показалися неправдивими і так, як справа виглядала мин. середи, ніякий наглий суд не був плянований.

Слідуючого дня, себто в четвер 7. п. м. приїхали до Сянока ще посли **д-р В. Загайкевич** і **д-р Ст. Баран**, які рівнож інтервенювали у судових властей в Сяноці, а пос. д-р Ст. Баран надто інтервенював у старости в Ліську.

Недержавні народи
і процедура Ліґи Націй.

Промова пос. Мілени Рудницької на VIII. Конґресі Національностей у Відні.

„До знаменитих виводів генерального секретаря д-ра Аменде про діяльність Ліґи Націй у звязку зі скаргами національних меншин, дозволю собі додати ще кілька заміток. Не хочу повтаряти того, що вже тут було докладно зясоване, хоча справді нелегко сказати щось нового на цю тему після реферату, що розглянув справу так всебічно.

Хочу звернути увагу панів делеґатів на становище таких національних меншин, що не тільки не мають своїх представників-земляків у Раді Ліґи, але взагалі у цілій Лізі Націй. Іде тут про народи бездержавні, що не мають власної самостійної держави, або про меншини, яких головний пень батьківщини находиться у Радянськім Союзі. Як приклад наведу мій рідний нарід, український, що живе на своїй національній території як переважаюча більшість у Польщі, Румунії та Чехословаччині. Один великий англійський денник назвав нас „minorities without champion" — „меншиною без оборонця". А що це значить бути меншиною без оборонця, не мати нікого, хто міг би перед світом і головно перед Ліґою Націй заступати нас і захищати, про це, ми, українці, переконались добре останніми роками.

Покривджене становище недержавного народу виступає у всіх фазах при розгляді його петиції. Усі недостачі обовязуючої тепер процедури, вичислені тут так дотепно й подрібно паном референтом, стають ще небезпечнішi для недержавного народу. Бо хто нпр. може дискретно сондувати або впливати на становище секретаріяту Ліґи Націй у першій стадії, заки петицію признають там як „прийнятливу".? А як може меншина, що не має нікого в Лізі Націй, що цікавився би нею, довідатись у другій стадії процедури себто підчас розгляду петиції Комітетом Трьох, що діється у Комітеті Трьох і поза його кулісами? Та ще страшніший, просто катастрофічний, є для такої беззахисної меншини, як наша, таємний розгляд скарги і той політичний натиск, про який згадував уже п. референт.

Меншина, що має свого впливового представника-земляка в Женеві, може ріжними способами обійти недостачу прилюдного розгляду петиції. Та що має робити така меншина, що взагалі не має в Лізі своїх прдставників? Такі нещасливі меншини не мають часто змоги дістатись до всевладних женевських панів навіть бічними сходами. Всі тайни для неї недоступні, неможливо навіть зазирнути на відповідь, яку дав дотичний обвинувачений уряд. Усе відбувається у померках. Навіть коли йде про політичний натиск, то його спеціяльно сильно відчуває на собі така меншина, бо хто хотів би у Женеві заступатись за нарід, що при сучасних політичних обставинах не грає ніякої ролі? Українці є нині в Женеві чинником, що не має ніякого значіння і відповідно до цього факту полагоджують там наші петиції".

Після цього пос. М. Рудницька наводить на доказ конкретний приклад, які фази переходили українські скарги у справі т. зв. пацифікації, що ждали на полагоду приблизно півтора року і які форми прийняла остаточно ця полагода. Ця справа найшла свій відгомін аж в англійськім парляменті; промовниця наводить голоси англійських політиків у цій справі і вказує на те, що досі залишилось для всіх тайною, який зміст запевнень складених у Женеві польським урядом. При цьому змальовує вона [illegible] ролю головного справоздавця українських петицій д-ра Сато, представника Японії, що саме тоді був увесь занятий манджурським конфліктом і мусів у своїм осуді рахуватись із політичними комбінаціями держав, що засідали в Раді Ліґи.

Промовниця критикує гостро поведінку Ліґи Націй, яка не сповнила свого завдання та [illegible] довіря всіх европейських меншин. Після таких фактів, як звіт японського референта в українській справі, не можна вважати Ліґу Націй трибуналом справедливости, а лише знаряддям політики сили.

Опісля промовниця обговорює українські петицію в справі польських кольонізаційних [illegible] конів, коментуючи спротив польського уряду проти опублікування матеріялів цієї справи та українську петицію у справі політичних вязнів, яка жде ще своєї полагоди. Промовниця кінчить свої виводи так:

„На кінець мушу завважити, що всі пропозиції пана референта і його проекти щодо зміни меншостевої процедури в Лізі Націй і щодо самооборони меншин, піддержую і витаю. Гірке розчарування, якого зазнали у Лізі Націй меншини досі, не повинно зломати нас ані ослабити нашої енерґії. Навпаки: ми повинні стати ще завзятішими у боротьбі за права народів, як і мій нарід загартувався від ударів долі. Спільні зусилля зорґанізованих національностей остаточно осягнуть свою ціль, так, що оборона національностей стане для Ліґи Націй, як це раз сказав Бріян, із неприємного тягару святою місією".

*

Справлення помилки. У вчорашній передовій статті п. н. „Українці на VIII. Конґресі Національностей", в реченню, де казалося „про зберігання прав у діяльности церков", пропущено слово **„національних"**. Ціле речення має виглядати так:

„Новиною на цьому Конґресі були реферати представників поодиноких церков „про зберігання національних прав у діяльности церков".

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ЛИПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 5)

З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ.
ВІДЇЗД.

День відїзду пана Мацуя до Японії наближався. На коридорі біля його кімнати появилися величезні скрині вщерть виповнені книжками. Кожного дня наш бонза докладав там щось нового, перекладав книжки і накривав їх ґазетами. Японець, коли вертається з Европи до рідного краю, забирає з собою кожну дрібницю, програмки театрів, готелеві рахунки, трамвайні квитки і випадкові часописи. Все те, нащо не звертаємо навіть уваги є для нього предметом реліґійного майже культу. Але чи не те саме робили би ми в Японії?

Сам пан Мацуй часто конферував з представниками корабельних аґенств, відвідував востаннє музеї, театри, знайомих, повними грудьми втягував у себе париський воздух, як кожний смертельник, що прожив у столиці Франції хоч декілька місяців і з нею прощається.

Пані Давре дістала, з цих дбайливо відрахованих хвилин, також свою пайку. Звичайно, не були це вже довгі розмови черговані мовчанками, характеристичні орієнтальною погордою для часу і поспіху. Все звелилося тепер до коротких випадів до близького бістро, що, здається, зберігало найбільше спомнинів їхньої приязни.

Одного дня ми поїхали на довшу прогульку. Був це проект пані Давре, що доконче радила скористати з гарної погоди.

Ми вибрались на південь Парижа, на залізничій лінії Робензон-Лімур. Мешканці столиці, що їдуть у цьому напрямі, сідають звичайно на поїзд на стації Люксембурґ, що вся під землею, душить димом, вимазує сажею, засипує уста й очі обридливим вугільним пилом; вилізаєш з такого двірця чорний, як коминяр з пекарської печі. Але студентська дільниця знаходиться вже поза містом і ми сідали у ваґон у нашому таки „Жантілі".

Були останні дні червня і духота велика. Кілька стацій перед Лімур висіли ми з поїзду і пішли просто себе у поле. Пахло скошеною травою. Ярком, поміж узгірями, плила мала, спокійна річка. Поза нею ховався поза гори молодий лісок. А все накривало низьке небо, що серед нього мандрував невтомно золотий бог життя.

Недалеко води, для прохолоди, посідали ми під деревом. Пані Давре розіклала перед нами припаси привезені з Парижа і ми зїли все дочиста. Бонза почав балакати про свою майбутню подорож. Памятаю, як довго розказував про одного свого приятеля, що мешкав у китайській дільниці Сінґапуру і мав йому показувати це місто. Пані Давре слухала його мовчки і збирала останки нашого полуденку.

Була вже перша година пополудня, може чверть на другу. Маю препоґану звичку спати по обіді, отї мені клеїлися і я почав дрімати. Я бачив ще похилену надімною постать пані Давре і почув її слова: „Ви спіть, ми трохи проходимося".

Коли я збудився, нікого не було біля мене. Я не знав, чи спав кілька хвилин чи годину, але моя втома зникла. Чарувала мене спокійна французька природа. Серед неба появилися кучеряві, пещені баранчики і скоро бігли напроти мене. В ярку дрімала нерухома річка. Галасували цикади в густій траві і накликали спеку.

Я обійшов поле, а потому пішов берегом річки. Бородатий чагарник посилав мені рої комарів, довгі трави клалися на стежечку, як рідке волоски на лису голову. Високі пасороті біліли на тлі товстої, брунатної землиці. Здалека забачив я перші домики села. Трохи збоку, окружений низьким тином, лежав у тополях малий цвинтар. Я почав іти здовш нього. Мене минали тяжкі камяні надгробники, втікали від мене малі деревляні хрести. Деякі поросли мохом, почорніли, спорохнявіли від дощу і стужі. Цілий [illegible] людських памяток, одноманітний, безпристрасний, як смерть.

Нараз почув я шелест і в саму пору став. Не далі десяти кроків від мене клячала перед високим, камяним хрестом пані Давре і закривала очі хустинкою. Біля неї стояв пан Мацуй і намагався привязати травинкою велику китицю польних квіток до камяного тіла хреста. Це йому не дуже вдавалося і він заєдно випускав їх з рук, підносив їх і вязав знову.

Затоплення французької підводної лодки.

ПАРИЖ. (ПАТ). З причин досі невідомих потонула недалеко рогу Леві на схід від Шербургу французька підводна лодка „Promethèe" посемности 1.379 тон. Лодка потонула у глибині 50 метрів. Урятувалися тільки два старшини (в тому і командант) та 5 моряків, що в хвилі катастрофи була на помості. Решта: 49 членів залоги, у тому 10 старшин, і 20 цивільних осіб, пішла на дно. „Promethèe", збудована у верфах Шербургу в 1930 р., виїхала на море 7. ц. м. в 8. год. рано, щоби перевести пробні маневри. До катастрофи прийшло ок. год. 13. Сімох членів залоги, які повпадали до моря, врятували рибалки, які відставили їх до Шербургу. Негайно повідомлено морську префектуру, яка вислала зараз аероплями на місце катастрофи, які вспіли означити точно те місце. Зараз після того розпочалася енергійна ратункова акція, аби видобути затоплену лодку наверх. Сильна течія води і велика глибина в тому місці сильно утруднюють широко закроєну ратункову акцію.

В міністерстві французької маринарки не тратять надії, що залога затопленої лодки вспіла на час замкнути двері і запобігти таким чином залиттю нутра лодки водою. Якщо кадовб не ушкоджений і не перепускає води, то залозі не грозить наразі ніяка безпосередня небезпека.

—o—

Ще одні польсько-німецькі переговори.

ВАРШАВА. (ПАТ.). В міністерстві праці і суспільної опіки розпочалися переговори між урядом польським та німецьким, що мають на меті унормувати справи управнень громадян обох держав до свідчень суспільної опіки.

Двоє шкрабенят вибралися збирати суниці, а зимою сидітимуть мов пташенята в клітці. Чи думаєш, Матусенько, про те, щоби на зиму переховати для їх радости дещо з тих ягідок у перетворах?

„Дискримінації".

Чи дійде у Льозанні до компромісу?

Поки ще зібрались делеґати на льозанську конференцію, вся преса в один голос ворожила її невдачу. Мотивами цих віщувань були перш усього непримирні тенденції в Німеччині та Франції, а потім побоювання, що конференція *без* участи Америки не зуміє обхопити цілости питання фінансового оздоровлення Европи. Вирішувати справу відшкодувань *без* одночасного вирішення справи воєнних довгів — це на загальну думку, значило братися до непосильної сизифової праці.

І кінець червня справді покінчився невесело.

Здавалося, що одиноким позитивним результатом конференції буде „мораторія пятьох" на час її тревання, який то час продовжиться штучно через створення перманентних комісійних нарад бодай до осени, а то й дальше. Невдатне, чи невлучно переладне на сторінках „Матена" інтервю німецького канцлера (французи мають — мовляв — „право до відшкодування") і резонанс цього інтервю у Німеччині викликали нову „твердість" німців. Швидко після того прийшла нова заява фон Папена: німці візьмуть участь у відбудові світового господарства, якщо контрагенти погодяться, щоби вони вплатили устійнену суму та щоби зате щезли раз на все розрахунки з приводу відшкодувань та „дискримінації", що тяжать на Німеччині на основі версайського договору. Під тими „дискримінаціями" треба розуміти обеззброєння, східні кордони, може навіть кольонії і т. ін.

Ця заява фон Папена, що репрезентує уряд під диктатом брунатних сорочок або — як хтось влучно порівняв — уявляє собою млин, що меле так, як хоче гітлерівська стихія, буде — здавалося — початком невдачного кінця конференції. Плятформа німців була тепер зовсім інша від державної. Коли ще Брінінґ в одно повторяв „не заплатимо більше ні сотика", відмежовуючись від усякого „юнктім" із політикою, то тут і „заплатимо щось для занулювання довгої контрибуції" і „давай поговоримо про політичні компенсати".

Несподівано на порозі цього місяця атмосфера прочистилась. Це сталося головно завдяки зрівноваженому посередництву Мекдональда, хоч мабуть теж не без впливу батіжка амер. сенатора Бораґа, що на основі дотеперішніх перипетій льозанської конференції голосно заповів її невдачу та радив Америці махнути рукою на майбутню всесвітню економічну конференцію.

Наступив крутий зворот.

Еріо в проголошеному інтервю заявив, що Франція піде на *великі уступки та жертви в надії, що Льозанна вимостить шлях до приязного* порозуміння з Німеччиною і причиниться до поновлення господарської рівноваги світа. Таке становище Франції означало дуже багато. Бо — хоча розбіжність думок французів і англійців була дуже велика, ба тут і там навіть драматична (англійці через великі кредити, що їх колись дали німцям, дуже бояться катастрофи після евентуальної невдачі Льозанни), то проте обі делеґації старалися достроїти свої камертони до одної мельодії і згадана уступчивість Франції означала загальну уступчивість контрагента німців (італійці, бельгійці та японці уже перед тим боронили корисної для Німеччини плятформи).

Еріо, після свого повороту з Парижа, привіз новий проект, у якому Франція резиґнувала з абсолютного вязання відшкодувань із довгами і передбачувала заплату німцями ґльобальної суми, в якій поміщались відсотки від позичок Доза і Янґа та всі інші претенсії. Франція згодилась теж на скреслення 8. частини версайського договору, в якій говориться про відшкодування.

Цілий світ насторожив свою увагу. Німці поставились до проекту з резервою. Бо хоч рами були можливі, то зміст, тобто подробиці, не вдоволяли німецьких делеґатів. Демократична німецька преса наклекувала до уступок, перестерігаючи фон Папена перед послухом перед націоналістичною вулицею.

Користи для німців з французької пропозиції такі: 4 міліярди (такою більш-менш високою означувано ґльобальну суму) замісць 68; одночасно користи для вірительних держав: одн[…] фронт европейських великодержав, важний для вирішування справи воєнних довгів супроти Америки.

Але ґльобальна сума, яку малаб Німеччина заплатити до видуманого бельгійцем Франкі „фонду відбудови Европи", видалася німцям всетаки за висока. І вони запропонували від себе 2 міліярди.

Однак цим не вичерпався спротив німців. Чергова депресія — пишемо чергова, бо настрої Льозанни вічно міняються — спричинена не репараціями, а „дискримінаціями", себто політичними вимогами нім. делеґації. „Дискримінації" можуть стати підводною скалою, об яку тепер може розбитись легко конференційний корабель. Ще 5. ц. м. сказав Еріо, вертаючи від Мекдональда: **„наші кишені без грошей, зате повні надій"...**

Можливо, що цей оптимізм дасть керманичам льозанської конференції змогу перепливти щасливо біля небезпечних скал і виплисти на тихі води компромісу. Велич завдання ратунку Европи від остаточної господарської руїни може дасть видержливість англійському премієрові в його благородному посередництві. Пресові вісти говорять, що він уже до краю змучений переговорами в Льозанні.

Та чи тільки він?

В. Н-вич.

Відгук процесу проф д-ра Кирила Студинського.

Проф. К. Студинський заперечує, наче закинув погане діло п. Левкові Чикаленкові.

Отримуємо слідуючого листа:

Вельмишановний Пане Редакторе!

Як правний заступник д-ра Левка Чикаленка з Варшави маю честь подати до загального відома ось що:

В „Ділі" ч. 110 з дня 21. травня ц. р. у звіті з карного процесу проф. Кирила Студинського проти відповідального редактора „Діла", поміщено зізнання свідка проф. Івана Крушельницького, що проф. К. Студинський серед розмови з тим свідком дня 6. грудня 1931 р. назвав дві особи, які буцім то стоять на службі польської поліції та зокрема сина пок. Евгена Чикаленка п. Левка Чикаленка з Варшави.

Цю вістку вичитав п. Левко Чикаленко з кінцем травня ц. р. і зараз же доручив мені, як свому правному заступникові, притягнути п. проф. К. Студинського до відповідальности.

Я звернувся письменно до проф. К. Студинського за вияснениям й у відповідь дістав такого листа: „Високоповажаний Пане Меценас! На Ваше письмо з дня 6. VI. 1932 р. заявляю: Про особу п. Левка Чикаленка була мова дня 6. XII. 1931 р. у звязку з УНР-івською акцією. Одначе у тій розмові з п. Іваном Крушельницьким **не посудив я п. Левка Чикаленка, щоби він був на службі польської поліції.** Для висвітлення зізнань п. Івана Крушельницького мій приватний заступник покликав був при судовій розправі доказ свідка, котрий був би представив факти, подані п. Іваном Крушельницьким у правдивому світлі. На жаль, того свідка трибунал не допустив. Остаю з глибоким поважанням **Кирило Студинський**, Львів, дня 9. VI. 1932 р.".

Як правний заступник п. д-ра Льва Чикаленка вважаю це письмо відповідною сатисфакцією для мого клієнта, а тим самим прикрий інцидент зліквідований, тим більше, що д-р Лев Чикаленко, не довідавшись в пору про цей нечуваний закид, з огляду на передавнення каригідного вчинку образи по думці зновелізованого § 530. зак. к. не має вже змоги видвигнути цієї справи перед державним судом.

Дякуючи за поміщення цих рядків прошу приняти вислови пошани

Адвокат пос. д-р Степан Біляк.

Що діється в Українському Науковому Інституті в Берліні?

Поважне обвинувачення німецького вченого.

Від проф. д-ра Васмера, члена пруської Академії Наук, професора славянської фільософії на берлінському університеті, директора Славянського Інституту й члена Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, — отримуємо такого листа з просьбою видрукувати його:

„Від часу оснування Українського Наукового Інституту у Берліні підписаний належав до його Кураторії, як її член. В літі 1931 р. виявилися при проводі Інституту у широких розмірах ненаукові впливи, які утруднили та вкінці зовсім виключили заслужену працю в Інституті пп. Дорошенка і Залозецького.

З уваги на ці відносини підписаний уважав доцільною річю виступити з Кураторії Інституту і скидає з себе всяку відповідальність за дальшу діяльність того Інституту“.

Берлін, 4. липня 1932.

Проф. д-р Макс Васмер.

Проект консультатизного пакту в польському освітленні.

ЛЬОЗАННА, (ПАТ). Одним з текстів, зложених на руки Еріо, був проект консультативного пакту, запропонований німецькою делеґацією. На основі цього пакту В. Британія, Італія, Німеччина, Бельгія й Японія зобовязалисяб не порушувати ніяких політичних справ, що дотичать спільних інтересів для двох або кількох зпоміж вичислених держав, що випливають з договорів чи трактатів. Це предложення Еріо відкинув. Німецький проект, як відомо, протиставив стабілізаційній ідеї розему Мекдональда тенденції ревізіоністичні. Проект консультативного пакту був подуманий німецькою делеґацією безперечно як передвступна процедура до ст. 19 пакту Ліґи. А з другої сторони цей проект підкопував би засади, на яких спирається пакт Ліґи, бо він творив би спілку кількох держав, що малиб рішати про справи, які належать до атрибуції Ліґи і її органів.

Також і англійський уряд, наскільки відомо, зігнорував німецьке предложення. Таким робом це предложення під теперішню хвилю неактуальне.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

Льозанна.

НАРЕШТІ ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

ЛЬОЗАННА, 8. 7. ПАТ. Нарешті в пятницю, 8. липня ц. р. передполуднем конференція в Льозанні довела до порозуміння і згоди між Францією і Німеччиною. Премієр Еріо вийшовши з готелю заявив журналістам, що порозуміння осягнено. Тому теж учасники конференції вельми вдоволені цим успіхом. В пятницю ціле передполудне радили спільно англійська і французька делеґації, а опісля ще й німецька делеґація доскочила до цих нарад обох делеґацій. В год. 11 передполуднем німецька делеґація віднеслася до Берліна за вказівками, а опісля далі відбувалися наради трьох делеґацій. Вкінці на цій нараді осягнено порозуміння. Суму німецьких відшкодувань устійнено дефінітивно на три міліярди марок. Тому льозанська конференція закінчиться вже в суботу, 9. липня ц. р.

НІМЕЧЧИНА СПЛАТИТЬ ВІДШКОДУВАННЯ БОНАМИ.

ЛЬОЗАННА, 8. 7. ПАТ. Устійнену на конференції ґльобальну суму відшкодувань на 3 міліярди марок Німеччина сплачуватиме бонами, яких емісійний курс виноситиме 90 проц., опроцентування 5 проц., амортизація 1 проц. річно. Бони неплясовані протягом 15 років пропадуть. Зате викупно бонів зачнеться щойно по трьох роках від дати ратифікації льозанського трактату. Амортизація бонів наступить щойно по 37 роках.

ЛЬОЗАНСЬКИЙ ТРАКТАТ.

ЛЬОЗАННА, 9. 7. ПАТ. Льозанський трактат буде складатися з кінцевого акту і таких додатків: 1) договору з Німеччиною, 2) переходових постанов щодо Німеччини, 3) резолюції щодо східних відшкодувань, себто ненімецьких, та 4) резолюції щодо майбутньої світової господарської конференції.

ЗАКІНЧЕННЯ ЛЬОЗАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛЬОЗАННА, 8. 7. ПАТ. Представники запрошуючих держав зібралися в пятницю в год. 9 веч. на пленарне засідання. В суботу по підписанню льозанського трактату зберуться учасники конференції в 10 год. передполуднем ще на публичне пленарне засідання і конференція в Льозанні закінчиться.

Вражіння в Німеччині.

Осягнене порозуміння в Льозанні між Францією і Німеччиною викликало серед німецьких націоналістів велике неголування. Зате демократична преса з вдоволенням прийняла вислідй конференції.

КАТАСТРОФА АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

МОСКВА, 8. 7. ПАТ. Американські летуни, що доконали бравурного лету через Атлянтик у рекордовому часі 11½ години, у дальшому леті з Берліна до Москви злетіли біля 4. години в четвер 7 липня ц. р. біля Мінська, бо зіпсувався мотор. Машина розбита.

ЛЬОНДОН, 8. 7. ПАТ. До Льондону надійшли вістки, що летун Меттерн тяжко поранений, а летун Ґріфін лише легко потовкся. Тому летуни віїхали до Москви потягом, а на місце катастрофи виїхала спеціяльна комісія з Москви з техніками, аби прослідити причини катастрофи і направити літак до дальшого лету.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У БЕЛЬҐІЇ.

БРЮССЕЛЯ, 8. 7. ПАТ. У вуглянім басейні Борінаж в Бельґії прийшло до ґенерального страйку тому, що робітники не годяться на дотеперішні платні. Тому в Лювіє і Шарлероа замкнено копальні і промислові заведення. Страйк поширюється теж у Кусейль та Маршієн.

ДОЛЯР.

ВАРШАВА. Доляр у прив. оборотах 8.89--8.90.

—o—

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашне (149) число „Діла“ підпало конфіскаті за три місця у статті пос. М. Матчака „Про події у ліському повіті“. Це вже 24-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Поширення ґімназії „Рідної Школи“ у Львові.** Дівоча гуманістична ґімназія „Рідної Школи“ у Львові, вул. Театинська 10, яка досі мала пять кляс (IV—VIII) і до четвертої кляси приймала учениці вселюдних шкіл, що покінчили 7-му клясу, отвирає цього року по феріях ще III-тю клясу. До цієї кляси будуть приймати учениць, що покінчили 6-ту клясу вселюдної школи. Цим способом приготовлено перехід до нового типу ґімназії, якої повстання передбачує щойно ухвалений новий шкільний закон. Отже ново креована третя кляса буде на основі згаданого закону І-шою клясою ґімназії нового типу.

При цій нагоді треба з великим вдоволенням підчеркнути відрадний факт, який свідчить, що і „Рідна Школа“ і її Кружок у середмісті ім. М. Шашкевича, не зважаючи на теперішню велику фінансову скруту, докладають усіх старань, щоби не лише вдержати дотеперішній стан посідання, але ще й розбудовують сітку рідношкільних заведень у Львові. Відкриття згаданої кляси припізнилося тому, бо щойно на днях Управа заведення одержала на це дозвіл від Кураторії. Вступний іспит відбудеться 15. липня, а по феріях 1. вересня, тимсамим інтересовані батьки мають час і змогу вписати дітей вимково навіть по феріях.

— **На допомогу Українському Народньому Театрові ім. Тобілевича.** У звязку зі статтею, поміщеною в ч. 140 „Діла“ п. н. **„За підтримку важної культурної установи. (Про важкі умовини праці нашого найкращого театру)**, підписаною д-ром Андрієм Чайковським, сен. О. Киселевською й іншими коломийськими громадянами, підписані подають до ласкавого відома шановних прихильників і жертводавців, що грошеві датки на допомогу театрові ім. Тобілевича можна надсилати на таку адресу: **Коломия, Народній Дім, Покутський Союз, Фонд допомоги Укр. Нар. Театрові м. Тобілевича (книжечка ч. 433).** Гроші можна надсилати почтовими переказами або чеками П.К.О. (конто Банку „Покутський Союз“ 153.492). Якщо пересилається чеком, то на середньому відтинку вгорі треба написати: „Фонд театру Тобілевича“.

— **Наглядний успіх праці „Українського Пасічника“.** Редакція одинокого нашого пасічницького журналу „Український Пасічник“ могла похвалитися в дні 6. липня ц. р. неабияким успіхом своєї пропаганди за раціональним пасічникуванням. Бо коло год. 11 рано прилетів перед вікна редакції при вул. Зіморовича ч. 20 правдивий (не з книжки!) рій пчіл та при допомозі енерґійних заходів наших теоретиків-пасічників, головно інж. А. Р., сів на близьке дерево. Така проста подія зібрала коло 150 добровільних глядачів, які дивилися на цю сензацію з неменшим зацікавленням, ніж на чуда „Люна-парку“. Злі язики кажуть, що цю нагоду використав редактор „Укр. Пасічника“ інж. Б. та виголосив до зібраних аґітаційний реферат про конечність передплачувати цей медяний часопис. Поліція ладу не вдержувала, але ніяких „ексцесів“ не було — ані від людей ані пчіл“.

— **Абсольвенти вищих шкіл у Відні.** Управа Українського Акад. Т-ва „Січ“ у Відні повідомляє, що п-на Маруся Вишницька одержала в Музичній Академії у Відні диплом з відзначенням, п. Богдан Пристай осягнув степень інжиніра електротехніки, п. Роман Залозецький ступінь доктора прав.

— **Дансінґи в Черчу.** В закладовім ресторані „Палатка“ у Черчу концертує щоднини оркестра зложена з елевів Муз. Інст. ім. Лисенка у Львові. В четвер, суботу й неділю дансінґи. Найкращі получення зі Львова: 14.31 (приїзд 16.31) і 18.15 посп. (приїзд 20.10). До кожного потягу на стації Потік-Черче авто і повозки.

— **Відложення процесу у справі православної церкви у Львові.** Окружний суд цивільний у Львові визначив на 13 і 14 липня ц. р. розправу у справі ревіндикації власности до православної церкви при Францішканській вул. Ревіндикації власности домагається румунський державний релігійний православний фонд від митрополита Дениса у Варшаві і православного брацтва у Львові та львівського православного пароха. Як довідуємося, на внесок Генер. Прокуратури суд відложив розправу з чисто формальних причин до 7. листопада ц. р. Як відомо Ґенер. Прокуратура внесла інтервенційним позовом скаргу на обі сторони, що ведуть спір, поставивши домагання признати виключне право власности до цієї церкви польському скарбові. Опінія Ґен. Прокуратури така, що право власности припало Польщі на основі суверенних прав, обнятих по Австрії.

— **Затверджені смертні присуди.** Найвищий Суд у Варшаві розглядав 7. ц. м. дві справи, які свого часу були перед судом присяжних у Львові і в Чорткові й обі закінчилися смертними присудами. Львівський суд засудив свого часу Михайла Мозола на кару смерти через повішення за вбивство шинкарки в Городку. Тепер Найв. Суд цей присуд затвердив. З черги Н. Суд розглядав касаційну жалобу [illegible] („одбшіца“)

Лещути, який мин. року застрілив у лісі у скритовбивчий спосіб молодого гр. Баворовського. Найвищий Суд і в цьому випадку затвердив вирсуд суду присяглих в Чорткові, яким Лещуту засуджено на кару смерти через повішення.

— **„Легким" дівчатам нелегко.** Нинішня кріза відбивається тяжко й на житті „легких" дівчат, чого доказом часті самогубства поміж ними в останньому часі. М. ін. на днях напилася сільної есенції 20-літня дівчина легких обичаїв у Львові Марія Білецька, а її товаришка, Марія Гурецька, протяла собі жили на руках. Обі їх відвезли до шпиталю. — Зновуж у Самборі випила велику скількість амоняку Бронислава Атаманівна, родом зі Львова, що виступала там у каварні „Рояль" як контрактова танцюристка. Атаманівна наложила на себе руку, стративши посаду в каварні, в одночасно з тим і любчика. Її перевезли до загального шпиталю, де вона й досі не віднискала мови.

— **Подешевів хліб** у Львові на 2 сот. від 1 кг. Тепер коштує 1 кг. житного хліба 44 сот. в пекарні, 46 сот. у крамниці, а темний разовий 31 сот. Біле печиво і хліб пшенично-житний без зміни.

— **Нові джерела земного газу в Дашаві.** Газовий шиб „Батори", власність фірми „Газоліна", натрапив у Дашаві на глибині 716 метрів на обильні джерела земного газу. Ті джерела мають тиснення при гирлі 60 атмосфер. Детепер рішня продукція шибу давала 38 метрів кубічних на мінуту при тисненні 57.5 атмосфер.

— **Знижка цін паперу.** Наслідком урядової акції власники фабрик паперу в Польщі згодилися обнизити ціни паперу. Знижка цін буде обертатися у рамках 3—7 проц.

— **Хмаролім** лютував у селі Стронна біля Підбужа, пов. Дрогобич. Майже три години падав зливний дощ у злуці з півгодинною градовою бурею. Град і злива наробили великої шкоди. Майже всі плоди в селі знищені. Шкоду оцінюють на 10.000 зол.

— **Велика пожежа в Жовкві.** В четвер, 7. п. м. попол. шаліла велика пожежа в Жовкві, так що аж львівська пожежна сторожа їздила гасити вогонь. Пожежа повстала в складі дерева Гохнера при вул. Туринській. Склад дерева і дім Гохнера спопеліли до тла. Сусід. дім Анхтанів пожежна сторожа розібрала, аби перешкодити дальшій пожежі. Шкода сягає до 50.000 зол.

— **Бомбу під невірні дівчата!** З Топоровець на Буковині повідомляють, що двох тамошніх парубків з пімсти за те, що сестри Марія й Олеся Хірях спроневірилися їм і не хотіли вийти за них замуж, підложили в ночі під їх хату бомбу, яка вибухнула і спричинила пожежу дому. Обі сестри смертельно попарені.

— **Загубилася по 92 роках життя в Ню Йорку.** Старенька Магдалина Клайн, переживши 92 роки в Ню Йорку, загубилася там, їдучи підземним трамваєм. На запит людей не могла пригадати собі своєї адреси ані навіть не знала, хто вона. Внаслідок того завезли її до шпиталю; а щоби ствердити її ідентичність у шпиталі, заглянули в її калитку, в якій найшли банкові книжки. Ті книжки виявили не тільки її адресу, але й пригадали старенькій бабусі, що вона має в ріжних банках 23.625 долярів!

— **Жовтий дощ.** З Фльоренції повідомляють, що там упав сильний дощ, який мав у собі багато ще недосліджених складників. Дощ полишив на землі грубий червонаво-жовтий осад. Учені думають, що цей осад повстав з піску, нанесеного вітрами з глибини Африки. „Жовтий" дощ викликав серед населення сильне враження і ріжні чутки.

— **Кольонізують Манджурію.** З Манджурії прийшли вістки, що скількість японських жовнірів резерви, які хочуть поселитися в Манджурії, постійно зростає. Головна управа союзу резервістів рішила всіми силами допомогти резервістам масово поселюватися в Манджурії. Кольонізація Манджурії японськими вислуженими військовими вже розпочалася.

— **Справлення помилок.** У вчорашній статейці „**Храмове свято в церкві Премудрости Божої**" зайшло кілька помилок, які отсим справляємо. Так подано, що місто Львів збогатилося „на одну прегарну **памяткову** давнього українського церковно-архітектурного стилю", зам. **памятку.** Зараз нижче (8. рядок) зложено таке: „из поля **Кривчицької** кольонії", а має бути: на поля **Кривчиць**-кольонії. При кінці зложено: „Свято закінчилося многолітствієм, зам. **многоліствіями.**

Відгуки дня.

Конфінебри.

Вже то, віде правди діти — похорони вміємо справляти. Почалося воно від княгині Ольги, яка своєму небіжчикові чоловікові справила такий похорон, що нині жаден наш достойник не кривдував би собі. І хор співав і музика грала і харчів наклали до гробу, щоб — на випадок, як небіжчик прокинеться на хвилю — міг і зїсти і випити.

Час дещо змінив, але суть річі остала та сама. Шануємо і довгим похороном і ще довшим словом своїх небіжчиків, хоч може за життя не дуже шанували їх.

Одним словом — вроджені „похоронники".

Питав я людей, звідки в нас таке вміння уладжувати похорони. Ріжно відповідали, а один здається найліпше.

— Ми — каже — людині вже за життя і яму копаєм і таки його самого силоміць женемо в могилу. Коли він направду вмре — тоді вже все готове. Тому й такий порядок.

Безпорядок буває, але аж по похороні. Тоді починається баталія, до кого небіжчик належить. Кожний табор, чи таборець, чи навіть гурток хотів би його записати у свою евіденційну книгу.

— Він наш, а вам зась!

Добре ще, що це не відбувається перед похороном, а тоб розірвали небіжчика на шматки, що й не булоб кого ховати. Українці — народ здоровий, а коли йде про якусь неважну справу, то й завзятий. Вхопилиб небіжчика той за ноги, той за голову і — до себе.

Роздерлиб. Напевно роздерлиб.

На щастя, небіжчик лежить уже в гробі, а відкопувати... санітарні приписи не позволяють.

Зате (на жаль!) нема санітарних, чи якихсь інших приписів на боротьбу за небіжчика після похорону. Люди йдуть на ножі не тільки за те, з ким симпатизував небіжчик, але й зате, до кого на марах усміхався і чиєї промови радніше слухав.

Остаточно — можнаб було це простити, колиб небіжчика шанували так і за життя. Але неодин з тих, „що відійшли від нас" примирав голодом, тинявся попід чужими плотами, а то й нераз мусів голову схиляти перед каменем ізза плота. Ніхто тоді за нього не зводив боїв, ніхто не цікавився не тільки його переконаннями, але навіть його обідами.

Зате як умре — похорон цілий день, промов ціле море, а дехто й хусточкою коло очей маніпулює.

— Шкода небіжчика — зітхають учасники.

— Міг ще пожити.

— І талант був.

А потім одноголосно:

— Відносини...

(Так ніби відносини самі родяться і ростуть!)

Назбиралася в редакції ціла література після похорону одного нашого письменника і лікаря. Похорон — як звичайно — гарний, а після похорону — як звичайно — битва, мов за тіло Патрокля.

Головний редактор відступив мені цю справу до зреферування. А я прочитавши цілу гору дописів, спростувань і вияснень, кличу разом з рідною Покійника:

— Будь ласка, досить!

Знаю, що не поможе, але кличу...

Галактіон Чіпка.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА БІДНИХ МІСЬКИХ ДІТЕЙ, що потрібують свіжого воздуху і зложіть лепту на „Т-во Вакаційних Осель" на руки п. Паньківської, Львів, Чарнецького 26.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Студентські справи.

СТУДІЇ В ЖЕНЕВІ.

Українське студ. Т-во „Україна" в Женеві — Швайцарія — подає українському студентству до відома кілька інформацій про вищі студії у Женеві. Побіч університету з виділами медичним, правничим, наук екон.-соц., наук хемічних і т. п. істнують ще: Високий Педаг. Інститут ім. Русса, відомий в цілому світі Інститут проф. Далькроза (школа ритміки й музики для дівчат), Висока Школа соціяльна для дівчат (школа ведення господарства, варення, шиття й т. п.). Науковий рівень всіх цих шкіл дуже високий, а найкращим доказом того, що вони притягають до себе шороку сотки студентів-чужинців, передовсім виділи медичний, наук економ. і соціяльних, інститут Далькроза і Школа соціяльна.

Зимовий семестр на університеті починається 15. жовтня. Оплати ріжні, залежно від виділу. Життя у Женеві доволі дороге, найменше 25 дол. місячно. Товариське життя незвичайно розвинене. Прегарне озеро й гори дають теж можність займатися всякими спортами як плавання, веслярство, альпіністика і ін. Кожний має нагоду опанувати французьку мову, навязати дружні зносини зі студентами ріжних народностей й запізнатися на місці з діяльністю таких міжнародніх установ як Союз Народів, Міжнародне Бюро Праці і ін.

За всякими точнішими інформаціями просимо звертатися до: **Société des étudiants ukrainiens „Ukraina", Université, Genève — Suisse.** Або в краю на адресу: Богдан Заячківський, Надвірна, воев. Станиславів. Залучити значок на відповідь.

ВИСОКІ ШКОЛИ У ВІДНІ.

Товаришам-абітурієнтам, що мають намір студіювати у Відні, подає Управа Укр. Акад. Т-ва „Січ" до відома, що вписи на всіх Високих Школах тревають приблизно від 15. 9. — 15. 10. Звертаємо увагу на слідуючі студії, які з огляду на їх високий рівень роблять Відень науковим центром світової слави. На першому місці слід згадати медицину, дальше техніку з відділами а) будівельний, б) архитектури, в) будова машин, г) електротехніка, ґ) хемія, д) математика і фізика. Немало чужинців притягає Висока Школа Експортова, на якій студії тревають три роки і де по дальшому році можна осягнути ступінь доктора. Рівнож три роки тревають студії фармації на фільософічнім факультеті. Доброю славою відзначаються рівнож Ветеринарійна і Висока Школа Земельна

відділами а) аграрний, б) лісовий і в) культуртехніки. Дальше Висока Школа Музична і Драматична і всякого рода ремісничі школи (кравецтво, школа для модисток, графічна школа і т. д.), де не вимагають свідоцтва зрілости.

Вступних іспитів вимагають тільки на техніці (математика, начеркова геометрія та рисунки). Щодо прийняття не роблять труднощів, але на медицині побажане свідоцтво зрілости з дуже добрим або з добрим поступом. При слабших свідоцтвах приняття можливе, хоч за це ручити не можемо. Щоби дістати пашпорт на виїзд, треба у старостві предложити посвідку з якоїнебудь тутешньої Високої Школи. Для одержання такої посвідки треба з початком вересня прислати 1) свідоцтво зрілости, 2) метрику, 3) свідоцтво приналежности, 4) дві фотографії і 5) коли студії перервані через два роки — свідоцтво моральности. Перекладанням документів занимається наше Товариство і затверджує переклад. Для місячного прожитку треба 20—25 ам. дол.

Ближчі інформації дає: Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Wien, XVIII. Theresiengasse 15.

Справа отворення I. ґімназійної кляси
в Перемишлі.

Шкільна реформа, введена в цім році, позбавляє всі ґімназії першої кляси, яка була основою давньої осьмоклясової школи. Та, щоби всетаки витворити відповідний нарибок до ґімназії нового типу, що будуть складатись з 4 кляс (від III—VI. кл.) — всі майже приватні польські і жидівські ґімназії відчинять приватно першу клясу, знаючи, що наука в ґімназії ведеться дошкільніше, ніж у семиклясових вселюдних школах. Крім цього дітей призначених до тої кляси могли родичі записати на приказ Кураторії до V. кл. вселюдної семиклясової школи по містах. Але записи оголошено тиждень наперед і обмежено запис до 3 днів: у перших днях червня, так, що ніколи було повідомити родичів з дальших околиць. Таким робом родичі з тих околиць навіть досі не знають, як і не знали, що не вважаючи на той речинець можна на основі окремого позволення Кураторії записувати ще й тепер дітей до V. кл. нпр. у Перемишлі до шк. Шашкевича. Супроти того в Перемишлі записалося поки що тільки *17 дітей* зі сіл і то тільки з найближчої околиці.

Також в дівочій ґімназії приступило до вступного іспиту до I. кл. дуже *мало дітей*, так, що управа вагається, чи відкривати цю клясу з новим шкільним роком. Малий наплив залежить від великої оплати за місячну науку, яку мусять поплатити родичі самі без звороту від держави, як це було у більшості учениць у вищих клясах.

Але ми мусимо тямити, що молодь тої кляси має доставити відповідний матеріял до III. кл. ґімназійної в 1934-35 р. і мусить стати основою цілої ґімназії так мужеської як і дівочої. Тому „Рідна Школа" повинна на лад польських приватних заведень взяти в руки ініціятиву отворення приватної I. кляси, аби доповнити контингент матеріялу, який прийде із вселюдних 7 клясових шкіл. Нпр. у Перемишлі можна би таку клясу відкрити під управою дівочої ґімназії, де могла би молодь молодь обох полів користати з кабінетів цієї школи. Кляса I. і II. могла би бути без ніякої шкоди для заведення коедукаційна, якщо не зголосилось би більше учениць, або окрема для хлопців, якби їх зголосилося бодай 20—30. Щоби їх стягнути серед теперішньої скрути слід їм обнижити плату до 20 зол. місячно від учня, а вчителі моглиб давати лекції не по 16 зол. від лекції, як в жіночій ґімназії, а по 8 зол., як є в державних ґімназіях. Удержати кожного учня можна у „Дешевій Кухні" за 40 зол., плачених частинно харчами. Тому слід би з рамени „Рідної Школи" оголосити по залагодженню формальностей, що відкривається приватна I. ґімназійна кляса з оплатою 60 зол. від голови за харч і науку. Тоді всі заможніші родичі з дальших околиць зголосять своїх дітей і доповнять недостачу відповідного матеріялу, щоби до двох літах могли станути у відповіднім числі до іспиту до III. кл. державної ґімназії нового типу, яка буде числом рівнятися теперішній в кожній клясі.

Один з батьків.

До наших прогульковців.

Не один із наших прогульковців відчув прикро труднощі добуття нічлігу, особливо, як він привик до деякої вигоди та чистоти.

Будова відповідних схоронищ, які могли би ці потреби вдоволити, це музика будучности через незаможність нашого Туристично-Краєзнавчого Т-ва „Плай", тож треба покищо інакше цю потребу заспокоїти.

I. Наразі слід бодай таке зробити: уложити список місцевостей, які наші прогульковці відвідують і подати в нім у кого, яке і за якою оплатою можуть вони найти приміщення.

Треба теж подати одну, дві особи, до яких у справі нічлігу слід звертатися. Могли би це бути передовсім місцеві кооперативи.

До уложення такого списку треба мати інформації, тому цією дорогою звертаємося до наших прогульковців, щоби собі запамятували, де, у кого, який і за яку ціну можна дістати нічліг та зібрані інформації подали по феріях Головному Туристично-Краєзнавчому Т-ву „Плай" у Львові, вул. Корняктів ч. 1.

II. П. інж. Ю. Мудрак обняв на час ферій провід на прогульках у найближчу околицю Львова. Зголошення в „Дністрі" 8—9 рано.

III. П. проф. Гайдучок буде проводити дальшим прогулькам, які оголосить в часописах.

Виділ Т-ва „Плай" у Львові.

СПОРТ.

УКРАЇНА — II. СОКІЛ.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться в неділю 10. ц. м. на Цитаделі. Початок: год. 11½ передпол.

МЕТА — ЧОРНОМОРЦІ.

В неділю 10. ц. м. в год. 9. рано на площі „Свіязі" на Замарстинові відбудуться змагання копаного м'яча між Метою і Чорноморцями.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Місячник. Рік VI., ч. 5—6 за травень-червень. Зміст: С. Шрамченко: Марка Ґродна. — В. Зоненберг-Федоровський: Радянська спішна пошта. — Ф. Януш: Повітряна пошта у Франції. — Д-р В. Онишкевич: Пропамятні марки Швайцарії. — Для науки і розваги — О. Е. Петерс: Місцеві видання У. Н. Р. в додатку до катальогу Свензона. — В. Зоненберг-Федоровський: Повітряна пошта СРСР. — Нові марки. — Дрібні вісти. — З філятелістичних журналів. — Бібліографія і критика. — Дарові премії для передплатників. — Адреса „Українського Філятеліста": Wien XVIII., Gersthoferstr. 128/8.

СОКІЛЬСЬКІ ВІСТИ. Річник V., ч. 4 за липень-серпень. Зміст: Д-р Мирослав Тірш (З нагоди 100-ліття уродин). — Окружне Сокільське Свято у Львові. — Ювилейне Сокільське Свято у Станиславові. — Блиє Бі. Робота в сокільському гнізді. — Організаційні справи. — З життя сокільських гнізд.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8. VII. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·20 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0·90 зол., сир ... 3·60—3·70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театр Новин.

Субота, 9. липня, год. 8.15 веч. 100% контра-Банди.

Неділя, 10. липня, год. 8.15 веч. 100% контра-Банди.

Понеділок, 11. липня, год. 8.15 веч. 100% контра-Банди.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вогнище" (з Джоном Болсом).
КАСІНО: „Королева підземелля" (Дж. Гревфорд).
КОПЕРНИК: „Тайна Стамбулу".
ЛЕВ: „Клич любови".
МАРУСЕНЬКА: „Тайна Стамбулу".
МІРАЖ: „Хатина дядька Томи".
ОАЗА: „Як надійде північ".
ПАН: „На заході без змін".
ПАЛЯС: „На дворі короля Артура".
ПАСАЖ: „Сталева долоня" та додатки.
ПРОМІНЬ: „Любовниця гвардистів" та „Сіти на мужів".
СОНЦЕ: Гарі Піль і Чаплін.
СТИЛЕВЕ: „Трьох з бензинової станції".
УТІХА: „Панамські пірати" (обі серії).
ХІМЕРА: „Любовна пригода" (Альберт Прежан).

Закордонне радіо.

Неділя, 10. липня 1932.

Братислава (278,8) 10.30, 11.00, 16.00 Концерт, 17.50 Скрипк. речітаЛь, Гільверзум (296,1) 12.10 Попул. концерт, 14.40 Концерт, Талін (298,8) 17.40, 18.30 Грам. плити, **Міляно** (331,4) 16.30 Танкова музика, 20.30 „Ля леґенда" опера, **Штрасбурґ** (345,2) 18.30 Концерт, **Штутгарт** (360,6) 10.00 Камер. музика, 20.00 Лет довкола світа, **Гельсінґфорс** (368,1) 19.20 Скрипк. речітаЛь, **Гамбурґ** (372,2) 21.00 Концерт сучасної нім. музики, **Будапешт** (550,5) 11.15, 15.45 Концерт, **Букарешт** (394,2) 20.00 „Сімона" оперетка, **Біґгород** (430,4) 20.00 Російська музика, **Штокгольм** (435,4) 20.00 Концерт, **Рим** (441,2) 20.45 Оперетка, **Брюселя** (509,3) 21.00 Концерт, **Відень** (517,2) 11.00, 12.15, 13.30 Концерт, **Рига** (525,4) 19.30 Концерт, **Харків** (937,5) 15.00, 16.00 Концерт, **Ленінград** (1000) 14.00, 16.30, 17.30 Концерт, **Париж** (1724,1) 13.00, 13.30 Ґрам. плити, 20.00 Легка музика.

Понеділок, 11. липня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 16.00 Концерт, **Міляно** (331,4) 11.15, 13.00 Музична всячина, **Брно** (341,7) 14.30 Концерт радіооркестри, **Штутгарт** (360,6) 12.00, 17.00 Концерт, **Букарешт** (394,2) 20.00 Концерт, **Рим** (441,2) 17.30 Концерт, **Прага** (488,6) 21.00 Концерт, **Відень** (517,2) 20.50 Невідомі твори Вагнера, **Мінхен** (532,9) 16.05 Солісти, **Будапешт** (550,5) 22.00 Концерт солістів, **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 16.30 Концерт, **Париж** (1724,1) 16.45 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 10. липня 1932.

11.58 Час, 12.10, 14.15, 20.00, 22.25 Трансмісії з Варшави, 14.00 Відчит, 15.53 Діточа авдиція, 16.05 Грам. плити, 16.30, 17.50 Трансмісія з Варшави, 17.30 Відчит, 18.30 Танкова музика, 18.55 Трансмісія з Варшави мячевих змагань Польща — Швеція, 19.25 Всячина, 21.50 Спортові вісти зі Львова і з краю, 22.05 Арії і пісні.

Понеділок, 11. липня 1932.

11.58 Час, 12.10 Пресові вісти, 12.20, 12.45, 15.10 Ґрам. плити, 12.40 Метеор. комунікат, 15.00 Господ. комунікат, 15.40 Ґрам. плити і Сільва рерум, 16.40, 20.00 Трансмісія з Варшави, 18.00 Відчит, 18.20 Легка музика, 19.15 Всячина, 19.35 Пресовий комунікат, 19.45 Польський студент у Льондоні.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.